

**Academicianul Mihail LUPAȘCU
la 85 de ani**

(n. la 27 august 1928, s. Cuizăuca, azi r-nul Rezina)

Agronom, domeniul științific: fitotehnie și producerea nutrețurilor.

Doctor habilitat în științe agricole (1971), profesor universitar (1972). Membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (1978).

Academicianul Mihail Lupașcu și-a consacrat viața studierii aprofundate a culturilor furajere, desfășurând în acest scop o vastă și prodigioasă activitate științifică și practică. A efectuat nenumărate experimente și investigații în diferite zone ale republicii, contribuind la recunoașterea valorii culturilor furajere pentru ameliorarea situației ecologice și dezvoltarea agriculturii organice în țară, programarea recoltelor, crearea bazei furajere și soluționarea problemei proteinei vegetale în zootehnie.

Echipele de cercetători conduse de academicianul Mihail Lupașcu au realizat studii fundamentale în biologia culturilor furajere, elaborând sub aspect teoretic și practic concepte de modelare a fitocenozelor acestora. Astfel, a fost creată baza agrotehnică și organizatorică pentru funcționarea conveierului verde al asolamentelor furajero-cerealiere. Pentru prima dată în Republica Moldova, s-au realizat cercetări complexe și aprofundate în domeniul biologiei, ecologiei și agrotehnicii lucernei furajere și semincere, în vederea stabilirii rolului acestei culturi în menținerea și sporirea fertilității solului și în combaterea eroziunii.

Au fost puse bazele științifice și practice ale producerii de nutrețuri în Republica Moldova, ramură ce a devenit un segment important al agriculturii. Problema implementării noilor soiuri și specii de culturi furajere se numără în permanență printre prioritățile echipei de cercetători conduse de savantul Mihail Lupașcu.

Pentru prima dată în Republica Moldova a fost

elaborat un sistem științific fundamentat de intensificare a uneia dintre cele mai importante ramuri ale economiei naționale – producerea nutrețurilor pe pământuri arabile. Acest sistem prevede perfecționarea structurii suprafețelor însămânțate, ținând cont de valoarea culturilor furajere din punct de vedere agrotehnic și ecologic. Implementarea în cultura plantelor de câmp a noilor soiuri și specii de culturi furajere cu elaborarea schemelor asolamentului furajero-cerealiere a permis obținerea a 2-3 recolte pe an pe aceeași unitate de suprafață.

În elaborările lui Mihail Lupașcu este prezentă pe larg concepția privind stabilitatea agriculturii republicii, prevenirea consecințelor secetelor și altor calamități naturale. Aceste și multe alte probleme au fost prezentate spre examinare Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei, Academiei Agricole ale Rusiei și Ucrainei, Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova.

Activitatea savantului a fost apreciată la înaltă valoare nu numai la noi în țară, dar și peste hotare. Pentru rezultatele obținute în domeniul agriculturii, în anul 1977 i-a fost decernat Premiul de Stat pentru Știință și Tehnică. În anul 1994, pentru monografia *Lucerna*, se învrednicește de premiul „Gheorghe Ionescu-Șișești” al Academiei Române. Timp de 25 de ani academicianul Mihail Lupașcu a fost președintele Comisiei zonale pentru elaborarea sistemului științific de gestionare a complexului agricol al țării.

Printre cele peste 400 de lucrări științifice, inclusiv 23 de manuale, monografii, broșuri, un loc aparte ocupă monografia *Agricultura ecologică și producerea furajelor în Republica Moldova* (1998), în care sunt prezentate bazele științifice ale agriculturii republicii și căile de tranziție la o agricultură organică (ecologică). Această monografie a avut un succes răsunător în țară și peste hotare.

Academicianul Mihail Lupașcu s-a ocupat în mod deosebit de problemele actuale de stabilizare a agriculturii republicii și de ameliorare a situației ecologice în agrolanșaft. În baza unei analize profunde, savantul a constatat că, drept rezultat al exploatării intensive și, în multe cazuri, eronate a pământului și a altor resurse naturale, în Republica Moldova s-a creat o situație ecologică precară, reducându-se în consecință simțitor stabilitatea producției agricole. Bazându-se pe rezultatele experimentelor multianuale, desfășurate de diferite instituții științifice din republică în scopul asigurării dezvoltării durabile a agriculturii, Mihail Lupașcu a formulat principiile esențiale ale stabilizării echilibrului ecologic în agrolanșaftul țării. În opinia lui,

mai întâi de toate este necesar a obține cel puțin un echilibru aproximativ între elementele sistemului agroecologic, prin sporirea substanțială a valorii terenurilor cu destinație agricolă, excluzând din circuitul agricol sectoarele în pantă, puternic expuse erodării, cu numeroase râpe (circa 250-300 mii ha), pentru ca acestea să constituie în structura generală a terenurilor agricole nu mai mult de 17-18 la sută.

Academicianul Mihail Lupașcu atenționează asupra faptului că, din cauza exploatării intensive a pământului, mai cu seamă prin aratul realizat consecvent în procesul dezvoltării agriculturii în regiune, în ultimele decenii au fost valorificate tocmai 85-88 la sută din fondul funciar al țării. În acest sens, Republica Moldova a depășit multe țări europene. Procesul dat, alături de aplicarea pe scară largă a sistemelor tehnogene de cultivare a plantelor agricole, s-a soldat cu extinderea eroziunii și a alunecărilor de pământ, cu pierderea catastrofală a humusului, cu poluarea solului, a bazinelor acvatice și cu agravarea situației fitosanitare.

Savantul a criticat practica creării, în anii 1970-1980 ai secolului trecut, a unor masive de livezi și vii pe terenuri plate, adecvate pentru creșterea culturilor de câmp, care a complicat organizarea teritorială și aplicarea asolamentelor corecte.

Potrivit academicianului Lupașcu, asigurarea cu cereale în Republica Moldova rămâne în continuare o problema de prima importanță. În afară de sporirea productivității culturilor agricole la hectar, este oportun de însămânțat cu culturi cerealiere și furajere o parte din terenurile arabile plate, plantate anterior irațional cu culturi multianuale (circa 80-100 mii ha). Îmbunătățirea structurii suprafețelor însămânțate va consolida baza furajeră a republicii. În acest scop culturile pentru producerea nutrețurilor verzi urmează să fie cultivate pe suprafețe irigabile. Se impune extinderea suprafețelor ocupate de culturile furajere intermediare, ceea ce va permite obținerea a 2-3 recolte pe an, majorarea producției de proteină vegetală, precum și îmbunătățirea radicală a calității nutrețurilor.

În scopul combaterii eroziunii solurilor, optimizării echilibrului de humus, îmbunătățirii structurii și altor caracteristici fizico-chimice ale solului, academicianul Mihail Lupașcu consideră necesară realizarea, în următorii 8-10 ani, a unui ciclu de creștere a lucernei ori a sparcetei în cultură pură sau în amestec cu graminee multianuale pe toate pământurile arabile. După un ciclu de 3-4 ani, aceste culturi îmbogățesc solul cu 2-3 t de humus la hectar.

Savantul susține că trebuie lichidat cu fermitate și în scurt timp decalajul dintre producere și proce-

sare. Este inadmisibil ca roada crescută să se piardă din cauza lipsei de capacități de prelucrare. Pentru soluționarea problemei, se impune elaborarea unui program complex special.

În afară de perfecționarea structurii suprafețelor însămânțate și de modernizare a industriei de prelucrare, sunt necesare optimizarea radicală a organizării teritoriilor gospodăriilor, distribuirea terenurilor în asolament, plantarea perdelelor forestiere, ameliorarea solurilor degradate, construcția de drumuri etc. Organizarea teritoriului și crearea microzonelor agroecologice se vor efectua luându-se în calcul structura morfologică a landşaftului. Această problemă este deosebit de actuală în legătură cu privatizarea pământului și crearea gospodăriilor individuale.

În contextul concepției sistemului organic de lucrare a pământului, academicianul Mihail Lupașcu atrage atenția asupra necesității utilizării raționale a îngrășămintelor organice și bacteriene, deoarece acestea reprezintă un factor important de refacere a fertilității solurilor și de sporire a productivității culturilor agricole. Se impune utilizarea mranitei, revenirea la procedeele vechi de preparare a compostului din mranită și pământ, folosindu-se în aceste scopuri toate reziduurile fitotehnice. Arderea miriștii și a altor reziduuri vegetale, care pot fi utilizate cu succes în calitate de îngrășămintă, constituie o eroare agronomică, ba chiar – o crimă ecologică.

Academicianul Mihail Lupașcu afirmă că sistemul biologic de gospodărire prevede schimbări radicale în procesul de soluționare a problemei protecției plantelor de boli, dăunători și buruieni. Accentul se va pune pe metodele de selecție, agrotehnice și biologice, bineînțeles, fără a exclude completamente metodele chimice. Așadar, este vorba despre aplicarea unui sistem unitar integrat de protecție a plantelor.

În opinia academicianului, prin organizarea producerii și comercializării culturilor semincere s-ar putea aduce o contribuție economică substanțială la dezvoltarea economiei țării. Specializarea Republicii Moldova în producerea de semințe, în special, de porumb și de floarea-soarelui, este justificată și ar permite atât satisfacerea necesităților interne, cât și obținerea unei surse reale de venituri. Esențial poate fi sporită și producerea semințelor de lucernă și sparcetă.

În elaborările cercetătorului Mihail Lupașcu sunt abordate mai multe aspecte ale perfecționării metodelor de lucrare a pământului, această necesitate fiind condiționată de trecerea de la sistemul tehnogen al agriculturii la cel organic. Astfel, din

cauza lucrării neraționale, uneori haotice, a solului cu tehnică grea pe anvelope, are loc tasarea intensă a stratului arabil al solului, degradează structura și proprietățile fizico-chimice ale acestuia. De aceea, urmează să se revină la lucrarea solului prin tehnologii „blânde”, fără răsturnarea brazdei, fapt ce ar permite păstrarea în sol a unor cantități maxime de îngrășăminte organice din reziduuri în formă de mranită. În vederea folosirii mai raționale a terenurilor agricole, trebuie reanimat și sistemul de semi-ogor de lucrare a solului, pe larg practicat altădată în spațiul nostru.

Academicianului Mihail Lupașcu îi aparține afirmația că pilonul de bază al economiei naționale a fost și rămâne complexul agroindustrial. A venit timpul să se treacă de la constatări și discuții inutile și epuizante la măsuri concrete pentru soluționarea problemelor economice și tehnologice cu care se confruntă agricultura Republicii Moldova, la găsirea unor căi adecvate de sporire a stabilității agriculturii și de ameliorare a stării ecologice a agrolandșaftului țării.

Totodată, este de menționat faptul că academicianul Mihail Lupașcu dovedește o atitudine deosebită față de aplicarea rezultatelor științei în practica de toate zilele. Aceasta se referă nu numai la implementarea propriilor elaborări, dar și la realizările altor savanți.

Aflându-se în fruntea Ministerului Agriculturii și în calitate de vicepreședinte al Academiei de Științe, academicianul Mihail Lupașcu a orientat activitatea subalternilor la accelerarea progresului tehnico-științific în toate domeniile complexului agroindustrial.

Acad. Gheorghe Duca
Acad. Valeriu Rudic
Dr. Nistor Bolocan
Dr. Mihai Lala
Dr. Valerian Darie
Dr. Eugen Revenco